

שבת חזון

ת"ב איז חל בשבת (כמו בשנה זו), מער ווי דאס איז אין אַנדערע קביעות, ווען שבת חזון איז חל נישט ב'ת"ב עצמו.

ב. דאס וואס מען באווייזט שבת חזון דעם מקדש דלעתיד — אע"פ אַז נישט יעדער איינער זעט עס בגלוי (און דער באַרדיטשעווער זאגט דאָך נישט אַז מ'באווייזט דאָס בלויז צו צדיקים, און אַוודאי נישט אַז נאָר לצדיקים גדולים, נאָר „מראין לכא"א המקדש דל-עתיד") —

איז דער פירוש דערפון י"ל בפשטות ע"ד ווי די גמרא זאגט אויף די רייד פון דניאל⁸, „וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא" — „וכי מאחר דלא חזו מ"ט איבעיתו, אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו". ד.ה. ס'איז נישט דער פשט אַז די „אנשים" . ע"מ" זיינען פאַר-ציטערט געוואָרן פון דעם וואָס דניאל האָט זיי איבערגעגעבן די „מראה", נאָר די סיבה איז געווען דאָס וואָס „מזלייהו חזו", און חזון המזל באופן אַז דערפון איז „חרדה גדולה נפלה עליהם" ווי זיי זיינען, פירן זיך אויף דאָ למטה⁹.

ועד"ז איז מובן בעניננו, אַז ראיית המקדש דלעתיד בשבת חזון, איז נישט

א. עס איז ידוע וואָס ר' הלל פאַר-טשער² ברענגט „בשם הרב מבאר-דיטשוב נבג"ם" אַז „שבת חזון" איז פון „לשון מחזה", דהיינו אַז אין דעם שבת באווייזט מען „לכא"א³ המקדש דלעתיד מרחוק".

ס'איז דאָך אין ענין יוצא מידי פשוטו. דער טעם וואָס דער שבת רופט זיך „שבת חזון" איז — ע"ש הפטורה: היות אַז דאָס איז דער שבת וועלכער איז סמוך ושייך לת"ב, זאָגט מען דעריבער די הפטורה „חזון ישעי" — די לעצטע פון די ג' דפורענותא. ומובן, אַז וואָס נעענטער דער שבת איז צו ת"ב, אַלץ האַרבער איז דער ענין הפורענותא, ביז אַז בשעת דער שבת איז ערב ת"ב אַדער ת"ב גופא, איז אע"פ אַז שבת טאָר נישט זיין קיין אבילות, זיינען אַבער פאַראַן אין אים (לכמה דיעות) די עניני ת"ב אין דברים שבצנעה⁶.

פון דעם איז פאַרשטאַנדיק אויך לאידך גיסא: דאָס וואָס מען ווייזט בשבת חזון דעם מקדש דלעתיד, צוליב זיין סמיכות ושייכות צו ת"ב, איז עס ביתר שאת ויתר עז אין אַ קביעות ווען

- (1) נעתק באוה"ת לניד ח"ב ע' אצו — בשוה"ג.
- (2) נסתלק י"א מנ"א תרכ"ד. ראשי פרקים מתולדותיו נדפסו בתחלת ספרי פלח הרמון בראשית ושמות (קה"ת, ברקלין תשי"ז).
- (3) בא' הביכלער (756). קמב, בן: לכא' מישראל. — לאח"ז הגיע גוף כת"י הדר"ה (בוכ 1228 — צו, א), ושם: לכא"א מישראל.
- (4) טוש"ע או"ח סתכ"ח ס"ח. הגהמ"י לרמב"ם הל' תפלה פ"ג הי"ט.
- (5) ראה תוד"ה ר"ח מגילה לא, ב. ראב"י ס"ת תפלה.
- (6) רמ"א או"ח סתקניד ס"ט ובניכ שם. נ"כ השו"ע שם סתקניב ס"י.

(7) מגילה ג, א. סנהדרין צד, רע"א.

(8) דניאל יוד, ז.

(9) בפרש"י דניאל שם „מזלו שברקיע". ובפרש"י

מגילה שם ד"ה מזלייהו „שר של כל אדם למעלה".

(10) וכמבואר בכ"מ בנוגע הבת-קול שלמעלה

(ראה לקו"ת תצא לו, ד (ע"פ מאמר הבעש"ט). ד"ה

אריב"ל בכ"י ב"ק כ"ו תש"ב פ"א. ובכ"מ, שם. מזל

דנשמה שומע ונמשך מזה לנשמה שבגוף. וראה גם

ס' חרדים ב„חתימת הספר" (סגולה ו').

ומובן בתורה הנ"ל, אז דאס איז אַ משל אויף די צוויי בתי מקדש — וועלכע זיינען חרוב געוואָרן, און אויף דעם בית השלישי — דעם מקדש דלעת"ל.

עס איז ידוע¹⁵ אז אַלע משלים פון תורה, תורת אמת, זיינען מדויק בכל הפרטים. ובמילא, וויבאלד אז דעם משל האָט געזאָגט „הרב מבארדיטשוב“, איז מובן אז דער משל איז בדיוק מתאים צום נמשל.

דאָרף מען לפי פאַרשטיין: די בתי מקדשות איז דאָך ענינם געווען אַ דירת קבע (בית) ניט באופן עראי (ווי ס'איז געווען דער משכן וואָס אויף אים שטייט¹⁶ „ואהי“ מתהלך באוהל ובמשכן¹⁷) — איז פאַרוואָס זאָגט ער דער רויף דעם משל פון אַ לבוש, וואָס מהותו איז כלבוש תחליפם¹⁸ אַ זאָך אויף צו בייטן? און „שמלתך לא בלתה“¹⁹ איז געווען אַ נס און נאָר לזמן מוגבל?

וביותר צ"ע: מען קען דעם זעלבן ענין ממש אַרויסברענגען דורך אַ משל מדויק לבית המקדש — פון אַ „בית“.

נאָכמער: דער עיקר מכוון פון משל, איז דאָך (לכאורה) אז „געבענדיק“ דעם ביהמ"ק האַ וְהַב, זאָל מען עס ניט חרוב מאַכן, ער זאָל זיין (אילו זכו²⁰) קיים לעד בקיום נצחית²¹ — ווי פאַסט אויף דעם דער משל פון אַ „לבוש“ וואָס איז אַן

(בלויז) אַן ענין וואָס איז שייך צו צדיקים און זיי דערציילן עס, אָדער נאָך מער זיינען עס מגלה צו שאר בני, נאָר (אויך), בלשון חז"ל הנ"ל, לשון תורה הנ"ל, „מראין (דער לה"ק פון חזון) לכאורא“ — מבאָווייזט דאָס יעדן איינעם, מראים למזליהו — פון זיין נשמה²², און דאָס פועלט אויף דעם אדם, ביז אויך אויף זיין גוף ונפש הבהמית²³.

ג. וואָס איז דער תוכן ותכלית פון ווייזן דעם מקדש דלעתיד?

איז דער באַרדיטשעווער מבאר²⁴ מיט אַ משל פון אַ פאַטער וואָס האָט אויפגע-נייט אַ טייערן מלבוש פאַר זיין קינד און דער קינד האָט דעם בגד צעריסן לכמה קרעים. האָט אים דער פאַטער געמאַכט אַ צווייטן לבוש, אָבער דער קינד האָט אויך דעם צווייטן בגד צעריסן²⁵. האָט דער פאַטער אויפגענייט פאַרן קינד אַ דריטן לבוש, אָבער ער האָט עס אים ניט געגעבן אַנצוטאָן — נאָר „לפרקים רחוקים ידועים“²⁶ באָווייזט ער אים דעם לבוש, זאָגנדיק דערביי אז ווען ער וועט זיך פירן בדרך הישר, וועט ער עס אים געבן אַנצוטאָן. און דורך דעם איז אים דער פאַטער מרגיל צו גיין בדרך הישר, ביז דאָס ווערט ביים קינד „כמו טבע“ — און דאָן גיט דער פאַטער דעם לבוש צו זיין קינד, ער זאָל אים אַנטאָן און טראָגן.

15) ראה לקו"ש ח"א ע' 118. ח"א ע' 259 ואילך. ח"ט ע' 287.

16) ש"ב ז, ו ובפרשי' שם.

17) ובלשון הרמב"ם ריש הל' בית הבחירה גבי משכן המדבר „והי' לפי שעה“.

18) תהלים קב, כו.

19) עקב ח, ד.

20) ראה רש"י יחזקאל מג, יא, ובהנסמן לקמן הערה 43.

21) ע"ד ביהמ"ק הג' — זח"ג רכא, א. ח"א כת, ב.

11) לקו"ת במדבר טז, א ואילך; יז, א (הובא בלקו"ת שבהערה הקודמת — לו, סע"א) ובכ"ח — בבאור מחזיל הנ"ל.

12) וראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 25 ואילך, שהפעולה דראיית ביהמ"ק הג' בשבת חזון היא נעלית יותר מהפעולה שע"י הב"ק (ומזה שמזליהו חזון). וראה לקמן בפנים.

13) וראה זח"א סא, ב ובאור החמה שם. ואולי זהו היסוד להמשל דהרב מבארדיטשוב.

14) בגוף כת' דהר"ה הנ"ל: ולפרקים ידועים. ובבוכך הנ"ל (הערה 3): לפעמים ידועים.

— א סך מער ווי מדת האדם. מדת האדם איז ווי מען געפינט לגבי דעם שיעור פון א מקוה²⁷: אמה על אמה ברום ג' אמות כמדתו של אדם.

פון דעם איז פאָרשטאַנדיק אַז די שייכות פון אַ לבוש צום אדם המלוּבש בו איז אַ סך אַ פרטיות'דיקע, אַ נעענ-טערע ווי די שייכות פון אַ בית צו דעם וואָס וואוינט אין אים²⁸. און דערפאַר איז דאָ אויך אַן אונטערשייד צווישן לבוש און בית אויף וויפּל מקען האָבן פון זיי אַ השערה וועגן דעם אדם שבהם: ווען מ'קוקט אויף אַ לבוש קען מען פון אים וויסן באַשטימטע פרטים פון דעם מלוּבש בו, ארכו ורחבו וכיו"ב, וואָרום דער בגד איז לפי מדתו הפרטית של אדם²⁹ זה דוקא כנ"ל: משא"כ דורך זען אַ בית קען מען נאָר האָבן אַ השערה כללית וועגן דעם איינוואוינער פון דעם בית — צי ס'איז אַ בית פון אַן עשיר אָדער פון אַן עני וכיו"ב: מען קען אָבער פונעם בית ניט וויסן און דערקענען ענינים פרטיים פון דעם דר בהבית.

ה. עפ"ז איז מובן דער טעם פאָר-וואָס דער משל איז דוקא פון אַ לבוש און ניט פון אַ בית:

די קדושה פון ביהמ"ק באַשטייט ניט נאָר פון איין קדושה כללית — דאָס וואָס ער איז אַ „בית לה'³⁰“, נאָר עס זיי-נען פאָראַן חילוקי מדריגות אין די

עראידיקע זאך, דער היפך פון אַן ענין נצחי²².

ועכצ"ל, אַז כאַטש אין בית איז דאָ אַ מעלה לגבי לבוש, דערמיט וואָס ער איז אַ דבר קבוע ותמידי, איז אָבער אויך פאָראַן אַ מעלה אין לבוש, וועלכע איז ניטאָ אין בית: און בנדו"ד — בשייכות דער פעולה אויפן בן ער זאָל גיין בדרך הישר, איז נוגע בעיקר דער ענין וואָס דער ביהמ"ק (כולל אויך — ביהמ"ק דלעתיד) איז בדוגמת לבוש, און ניט אזוי דאָס וואָס ער איז אַ „בית“.

ד. וי"ל דעם ביאור בזה:

איינע פון די עיקר'דיקע חילוקים צווישן לבוש און בית איז, אַז אַ לבוש איז צוגעפאַסט לויט דער מאָס פון דעם אדם הלוּבש: ביי אַ בגד, דאָרף זיין דער אורך ורוחב זיינער, בהתאם מיט מדת ארכו ורחבו של האדם, ניט קירצער און ניט לענגער. און ווי דער דין²³ איז בנוגע בגדי כהונה (וועלכע זיינען „לכבוד²⁴ ולתפארת²⁵“), אַז זיי דאָרפן זיין כפי מדתו של הכהן;

משא"כ בית איז מדתו — ארכו ורחבו — אַ סך גרעסער ווי מדת האדם, ווי מען געפינט להלכה²⁶ אַז אַ בית איז חייב במזוזה נאָר דאָן ווען ער האָט לכל הפחות די מאָס פון ד' אמות על ד' אמות

(22) ולהעיר, דנצחיות דביהמ"ק הג' שייכת גם לזה שהוא כנגד יעקב שקראו (פסחים פח, א) בית דוקא — ראה לקו"ת מטות פג, ג. ובארכוב לקו"ש חט"ז ע' 231: 240 ואילך. וש"נ.
(23) פסחים סה, ב. וש"נ. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ד. פרש"י צו, ג. ולהעיר מסהמ"צ להצ"צ מצות תגלחת כ"י בסופה.

(24) ועד"ז בנוגע לבושים בכלל — ראה ב"ק צא, ב: קרי למאני מכבדותא.

(25) תצוה כת, ב — הובא ברמב"ם שם.

(26) סוכה ג, סע"א ואילך. רמב"ם הל' מזוזה רפ"ז. טוש"ע יו"ד סרפ"ז סי"ג.

(27) עירובין ד, ב. וש"נ. רמב"ם הל' מקואות רפ"ד. טוש"ע יו"ד ר"ס רא.

(28) ראה בהחילוק בין לבוש ובית — לקו"ת ברכה צח, סע"ד ואילך. סה"מ תש"ד ס"ע 113 ואילך. ובכ"מ.

(29) וישנם לבושים מיוחדים ושונים לכל חלקי הגוף — לבושי הראש לבושי הגוף ולבושי הרגל. ולהעיר משבת (קכ, א) שמונה עשר לבושים. וראה המשך תער"ב ח"א ע' רא. ובכ"מ.
(30) רמב"ם ריש הל' ביהב"ח.

רוחניות'דיקן ביהמ"ק (ביהמ"ק שלמע' לוי)³¹.

און די חילוקי דרגות במקום — זיי נען אויך פארבונדן מיט חילוקי דרגות שבבני: עזרת נשים, אנשים, מקום וואס נאָר אַ כהן נכנס וכו'.

און אין דעם באַשטייט דער יתרון מעלה פון „לבוש“ (לגבי „בית“), ווייל דאָס וואָס די אַלע חלקי ופרטי המקדש זיינען געווען בהתאמה מדויקת מיט די חילוקי דרגות הקדושה שבהם (כנ"ל), איז בדוגמא צו אַ לבוש, וואָס איז בכל פרטי צוגעפאַסט להמלוכה בוי³².

ו. אעפ"י אַז דער ענין (מעלת ה"ל-בוש" אין ביהמ"ק) איז כמובן געווען כנ"ל בבית ראשון ובבית שני (— אויך במשכן³³), אולי י"ל חידוש — אַז פונדעסטוועגן, דער עיקר אויפטון און חידוש אינעם משל פון „לבוש" איז כנוגע דעם ביהמ"ק דלעתיד, ביהמ"ק השלישי.

דער ביאור אין דעם: דאָס וואָס דער בית ראשון ובית שני זיינען געווען בדוגמא „לבוש" — אַז יעדער חלק ופרט איז געווען בהתאם מיט דרגת הקדושה שבו ושבבני כנ"ל — איז ניט מפורש בכתובים וכו', גלוי וניכר אין זיי בפרטיות; בגלוי איז געווען ניכר אַז

„קדושות": קד"ק, היכל, עזרה וכו' — ס'איז דאָ אַ קדושה פרטית בכל חלק ומקום פרטי פון דעם ביהמ"ק³².

— דער בנין ביהמ"ק איז געווען „הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל"³³ — והיינו אַז די חלקי הבית, דער מקום און מדת אורך ורוחב וכו' פון יעדער חלק שבהבית, זיינען געווען מכון ומדויק³⁴ — בהתאם מיט די חילוקים אין דער קדושה צווישן יעדער חלק ומקום פרטי שבו.

און דאָס איז אויך וואָס אויפן פסוק³⁵ מכון לשבתך פעלת ה' זאָגן רז"ל³⁶ (און זיינען מדייק בלשונם) „ביהמ"ק שלמטון מכון כנגד ביהמ"ק שלמעלן", אַז דער „ביהמ"ק" ווי ער איז דאָ „למטה" מיט די אַלע חילוקים אין מקום ומדות (גשמיים) פון יעדער חלק פרטי וואָס ער אַנט-האַלט אין זיך, איז מכון — מדויק — כנגד ביהמ"ק שלמעלן", אַז דאָס אַלץ איז כנגד, בהתאמה מיטן תוכן ומדרגת הקדושה אין יעדער חלק פרטי³⁷ פון

(31) ראה רמב"ם שם היה. ועוד.

(32) וראה לקו"ש חכ"א ע' 253. ושינ.

(33) דהיא כה, יט ובפרשי שם.

(34) ולכן אסור לשנות בבנין — סוכה נא, סע"ב. חולין פג, ב.

(35) בשלח טו, יז.

(36) תנחומא משפטים יח. זח"ב נט, ב (רע"מ). ועדיז במכילתא (ופרשי) בשלח שם (ושם: כטא של מעלה). ובתנחומא ויקהל ז (וכן בפרשי וצא כה, יז. משפטים כג, כ) הוא בסגנון הפוך: מקדש של מעלה מכון כנגד ביהמ"ק של מטה. וראה ש"ה שכה, סע"א אילך.

(37) וראה לקמן ע' 73 ואילך, שזוהו גם הטעם ש,המקדש כולו לא הי' במישור אלא במענה ההר" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"א), וכל חלק במקדש

שהי' קדוש יותר הי' גבוה יותר (גם) בשטח מקומו (כמבואר ברמב"ם שם — היא ואילך).

(38) וראה בחיי תרומה כה, ט. אלשיך ר"ם תרומה (הובא ונת' באוה"ת שבהערה הבאה — קעט, א"ב). תורת העולה להרמ"א ח"א.

(39) ולהעיר גם מהדיעה דהשראת השכינה במקדש היא דוגמת, התלבשות השכל במוח ולכ" (ראה בארוכה ביאור הדיעות בזה באוה"ת וצא קעט, א ואילך. ועוד. וראה לקו"ש ח"ט ע' 141 ואילך. רש"ג).

(40) ראה בחיי ואלשיך שבהערה 38.

(*) ובירושלמי ברכות פ"ד היה: בית קדש'ק שלמטון מכון כנגד בית קדש'ק של מעלן מכון לשבתך מכון כנגד שבתך.

באלד אז דער בויען עצמו איז „בנינא דקוב“ה, וועלן דעריבער אויך אין די פרטי המקדש שלמטה זיך אפשפילען בגילוי די פרטי (הקדושה פון) ביהמ"ק שלמעלה — ווי יעדער מקום, מדה פרטית וכו' פון גשמיות/דיקן ביהמ"ק עצמו איז בהתאם „לפי מדת“ הקדושה (שלמעלה) שבו.

ז. ס'איז ידוע אז די השראת השכינה אין וועלט קומט דורכן ביהמ"ק וכמזל⁴⁵ אז פון דעם ביהמ"ק, היתה אורה יוצא לעולם, ובדוגמת מציאות הנשמה במוח ובראש אדער באיברי וחלקי הגוף⁴⁶

— וועט די מעלה מיוחדת הנ"ל פון „לבוש“ זיך אויסדריקן בגלוי ניט נאר אין דעם ביהמ"ק (השלישי) אליין, נאר דורכן בית המקדש וועט עס אויך אראפקומען און שטיין בגלוי אין דער גאנצער בריאה. והביאור בזה ובהקדם:

בנוגע די „עשרה מאמרות (וואס מיט זיי) נברא העולם“⁴⁷, איז ידוע וואס דער אלטער רבי איז מבאר בארוכה אין שער היחוד והאמונה⁴⁸ (אויפן פסוק⁴⁹ „לעולם הוי' דברך גוי'“) אז די אותיות פונעם מאמר פרטי פון די עשרה מאמרות, וואס מיט זיי איז באשאפן געווארן דער נברא פרטי (וואס ווערט דערמאנט אין די עשרה מאמרות), שטייען זיי (די אותיות פון „מאמר“) שטענדיק אין דעם נברא פרטי „להחיותו ולקיימו“,

[ועד"ז איז אויך בנוגע אלע אנדערע נבראים פרטים (שכלל העולמות), אויך אזעלכע וואס ווערן ניט דערמאנט

ס'איז א „בית לה“ פאנאנדערגעטיילט למקומות כללים וכו'.⁴¹

אבער בביהמ"ק השלישי וועט זיך אויפטאן, אז אויך לעיני בשר וועט זיין ניכר וגלוי די מעלה מיוחדת וואס ער איז בדוגמת „לבוש“, אז יעדער פרט פון די מדות וחלקי הבית⁴², איז בהתאם צו דער קדושה פרטית שבו⁴³.

והטעם בזה: עס שטייט אין זרה"י⁴⁴ אז דער ביהמ"ק הא' והב' זיינען געווען „בניינא דבר נש“⁴⁴, משא"כ דער ביהמ"ק דלעתיד, ביהמ"ק הג', איז „בניינא דקוב“ה⁴⁴.

און דעריבער, אין ביהמ"ק הא' והב', אע"פ אז אין זיי זיינען אלע חלקי ופרטי המדות בהתאם מדויק — מיד הוי' — מיט די קדושות פרטיות, וויבאלד אבער אז בנינו ופרטיו זיינען זיך מתייחס צו „בר נש“ (כאטש עס איז מיד הוי'), דער-פאר האט מען ניט אנגעזען בגילוי אין די פרטי חלקי ביהמ"ק שלמטה ווי זיי זיינען בהתאם מיט די פרטי חלקי הקדו-שה פון „בניינא דקוב“ה כנ"ל;

משא"כ ביים ביהמ"ק דלעתיד, ווי-

(41) ופרטי הקדושות (קדיש, היכל וכו') בהבית — רמב"ם הל' ביהמ"ד פ"א ה"ה. ועוד.

(42) וכהדיקן בהפסוקים דיוחזקאל (מג, יא ואילך): צורת הבית ותכונתו ומוצאו ומובאו . . . ואת כל חזקתיו . . . הדע אותם גוי' — ומפרט בדיוק הצורות והמדות כו'. וראה ס' צורת הבית (לבעל התו"ש) בהקדמתו.

(43) ואפילו בבית שני, ש.בנוהו . . . מעין דברים המפורשים ביוחזקאל (רמב"ם שם פ"א ה"ד) — ה"ה רק „מעין הדברים כו“ ולא בכל פרטיו. וראה הביאור לזה בס' צורת הבית שם. פתיחת התו"ש למס' מדות. ועוד.

(43*) נסמן בהערה 21.

(44) וי"ל שגם לדעת הרמב"ם (הל' מלכים רפ"א ובסופו) דמשיח בונה מקדש, נק' „בניינא דקוב"ה“ לגבי בית ראשון ושני. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך ובהנסמן שם.

(45) ויקר פליא. ז. וראה מנחות פו, ב ובפרש"י שם. תנחומא תצוה ו. בהעלותך ב.

(46) תניא פנ"א ואילך. ועוד.

(47) אבות רפ"ה.

(48) בתחלתו.

(49) תהלים קיט, פט.

בתכונתו ומהותו הפרטית, איז אמיתות ענינו — דער „דבר ה'“ דיבור פרטי וועלכער איז אין אים מלוכש.⁵⁴

וועד ווי מ'געפינט א צדיקים גדולים „זען“ דאס אויך איצט, ווי עס ברענגט זיך⁵⁵ אז דער מגיד האט פון א כלי דער-קענט אז דער אומן וואס האט געמאכט די כלי איז געווען א סומא בעין א', ער האט געזען אין דער כלי די תכונות פרטיות פון דעם אומן וועלכער האט עס געמאכט בגשמיות (און — מיש ליש) ועל אחת כו"כ, און דאס קומט דערפון וואס ער האט אין יעדער נברא געזען דעם כח הפועל בנפעל⁵⁶, דעם דבר ה' וועלכער איז דער מהוה פון דעם דבר גשמי⁵⁷.

און לעת"ל וועט עס נתגלה ווערן לעיני כל „וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר“.

ווי"ל אז דער אויפטו וואס וועט זיין אין „וראו כל בשר“ בנוגע צו דעם „פי ה' דבר“ וואס אין וועלט, קומט דער-פון וואס אין ביהמ"ק וועט אנטפלעקט ווערן דער בחי' ה' „לבוש“ שבו (בנוגע די מדרי' פון ושכנתי, השראת השכינה שבביהמ"ק), ווי יעדער חלק פון דעם גשמיות'דיקן ביהמ"ק איז פארבונדן, וכפי מדת — הקדושה המלוכש בו.

ט. ווי"ל אז דאס איז די הסברה אין דעם וואס דער בארדיטשעווער איז מדגיש אין משל אז דער טאטע ווייזט זיין קינד דעם „לבוש“ — אז אויך דעם

(מפורש) אין די „עשרה מאמרות“, אז יעדער פון זיי ווערט באשאפן פון די „אותיות שבעשרה מאמרות שבתורה“, נאר ביי זיי איז עס באופן אז דער חיות פון די עשרה מאמרות קומט צו זיי אן דורך „חילופים ותמורות האותיות“, בכדי צו באשאפן און מח' זיין אויך אזעלכע נבראים פרטיים, וועלכע קע-נען ניט מקבל זיין פון די אותיות שבעשרה מאמרות עצמם⁵⁸.

והיינו, אז אלע חילוקים פרטיים פון נבראים אין זייער מהות, תכונה וציור — נעמען זיך דערפון וואס ס'זיינען דא חילוקים אין די פרטי האותיות פון די עשרה מאמרות (וחילופיהן ותמורות-תיהן), וועלכע זיינען מהוה ומח' יעדן נברא בצביונו הפרטי⁵⁹.

ח. און דאס וועט זיין דער חידוש לעת"ל, אז דעמאלט וועט מען דאס זען בגילוי — „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר“⁶⁰.

נוסף וואס לעת"ל וועט אנטפלעקט ווערן „כבוד ה'“, אז ס'וועט זיין ניכר ווי יעדער נברא איז באשאפן געווארן פון דעם אויבערשטן וועלכער איז „ממציא כל נמצא וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמת המצאו“⁶¹, וואס דאס איז אן ענין כללי וואס איז בשווה אין אלע נבראים נוצרים ונעשים [אז דער „נמצא“, די עצם „פא-ראנענקייט“ פון יעדן נברא איז נאר דורך דעם וואס דער אויבערשטער איז אים „ממציא“].

נאר „וראו כל בשר“, מ'וועט אויך זען ווי „פי ה' דבר“ — ווי יעדער נברא,

(54) ראה שער האמונה פכ"ז. ועוד.

(55) שער האמונה שם בסוף הפרק. ועוד.

(56) ראה גם אמרי בינה שער הק"ש ספליד (לט),

א.

(57) ראה ס' השיחות תש"ג ע' 155 — דברי

הה"מ לפני ההסתלקות. ועד"ז בבית רבי ח"א פכ"ב

(מו, א בהערה), דברי אדה"ז לפני ההסתלקות.

(50) כמבואר בשער היחודי"א שם.

(51) ראה שם פ"א ופ"ב.

(52) ישע"י מ, ה.

(53) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

אבער דאס קומט מצד דער נטי' טבעית פון זיינע מדות — איז אויך דעמאלט די הליכה בדרך הישר ניט געווארן „כמו טבע“; ווארום זיין עבודת ה' איז בא-גרענעצט צו דער (איינ) נטי' טבעית פון זיין נפש הבהמית.

ולדוגמא: אויב מצד טבעו איז ער נוטה צו קו החסד והאהבה, פועל'ט ער דורך התבוננות אז אנשטאט דער אהבה וחמדה צו עניני עוה"ז זאל ער שטיין מיט אן אהבה צום איבערשטן; ווען עס קומט אבער⁵⁸ צו אן עבודה וואס פא-דערט א פארקערטע תנועה פון זיין נטי' טבעית — א תנועה פון יראת ה' — פעלט איז זיין עבודה.

קומט אויס, אז ניט עבודת ה' איז גע-ווארן ביי אים „כמו טבע“ — נאָר⁵⁹ ער איז פארבליבן אין דער טבעיות פון זיין מציאות, א נברא („בניינא דבר נשׁ“) וואס איז א באזונדער מציאות כביכול פון גיטלעכקייט.

בשעת אבער ער פועל'ט ביי זיך אז ער גיט זיך איבער אינגאנצן צו עבודת ה' — ווערט עבודת ה' זיין גאנצער מהות: זיין אהבת ה', לדוגמא, איז (ניט) וואס ער נוצט אויס זיין נטי' ואהבה טבעית אין קדושה, נאָר זי (איז) בכל מהותה א קדושה'דיקע מדה, דאס איז רצון ה'.

און וויבאלד אז ער איז געווארן א מציאות דקדושה (ע"ד „בניינא דקובי"ה) וואס „עבודת ה'" איז זיין מהות — ווערן אלע זיינע מדות נהפך צו קדושה, באופן אז יעדער כח ומדה פרטית שבו איז אינ-גאנצן פארבונדן מיטן איבערשטן; ביי אים איז קיין חילוק ניט⁶⁰ וואס זיין נטי'

חידוש וואס וועט זיין בביהמ"ק הג', בדוגמת לבוש כנ"ל, ווייזט מען איצט „לכאוי"א בשבת חזון, ובאופן פון „מראים, כנ"ל.

וואס איז אזוי נוגע בעבודת האדם אז מ'זאל בשבת חזון זען ווי דער ביהמ"ק הג' איז ווי א לבוש (און ניט בלויז ווי א „בית")?

[וואס אויך אין דעם ענין (פון בית) איז דא א יתרון ומעלה בביהמ"ק הג', וכנ"ל פון זהר, אז דער טעם וואס דער ביהמ"ק השלישי איז קבוע וקיים לעולם, איז ווייל ער איז „בניינא דקובי"ה", ניט ווי די ערשטע צוויי בתי מקדשות וועל-כע זיינען-געווען⁶¹ „בניינא דבר נשׁ" דלית ב' קיומא כלל⁶²].

איז דאס מובן פון דעם תוכן המשל, אז דער טעם וואס דער טאטע באווייזט זיין קינד דעם לבוש „לפרקים רחוקים ידועים", איז כדי אים מרגיל זיין „לילך בדרך הישר עד שייוודע בו שנעשה אצלו כמו טבע".

בשעת⁶³ זיין עבודת השם איז מתוך אתכפאי וקבלת עול, איז די הליכה בדרך הישר בא אים ניט „כמו טבע", נאָר אדרבה היפך טבעו: בטבע איז ער אזוי ווי אן עבד וואס „בהפקירא נחא ליה"⁶⁴, נאָר ער איז זיך כופה און איז מקיים רצון ה' היפך טבעו ורצונו.

נאכמער: אפילו בשעת ער איז עובד ה' אויך במדותיו, ער פועל'ט בא זיך אן אהבה לה' און מיט דער אהבה דינט ער דעם איבערשטן, פונדעסטוועגן, אויב

(58) בלי' הזהר ח"ג שבהערה 21.

(59) בכל הבא לקמן ראה (תרח' שמות עא, ב ואילך. דרך חיים פס"ו ואילך. דרמ"צ פד, א. אהית משפטים ע' אקבו ואילך) חילוקי מדריגות דעבד כנעני, עבד עברי ואמה עברי.

(60) גיטין יג, א.

(61) ראה תר"א יט, סע"ב ואילך ודרך חיים פס"ד

— בכיור הגמ' ע"ז יח, א.

פרטים: זיין שכל איז — כל מציאותו פארשטיין אלקות, „לדעת דעת בור-אוי“⁶⁴; זיין מדת אהבה איז כל ענינה ומהותה — אהבת ה' (ועד"ז בשאר כל המדות). ובמילא איז גאר ניט שייך באים קיין אנדער געפיל וואס איז ח"ו ניט לה'.

וואס דעמאלט ווערט די הליכה בדרך הישר זיין טבע⁶⁵.

און דאס איז ממחר ומזרז דעם גילוי פון דעם ביהמ"ק השלישי וואס „בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא משמים“⁶⁶, אז פון דעם „חזון“ קומט מען צו „ותחזינה עינינו“⁶⁷, וען דעם ביהמ"ק בעיני בשר למטה מעשרה טפחים, במהרה בימינו, ובעגלא דידן ממש.

(משניות שבת חזון תשמ"ב, תשד"ח)

טבעית איז, און ער טוט עבודתו בשלי-מות הן ווען עס פאדערט זיך די עבודה פון אהבת ה' און הן ווען עס מאנט זיך די (פארקערטע) תנועה פון יראת ה' — ווערט במילא די הליכה בדרך הישר „כמו טבע“ און „אינו ירא ממנו פן יחזור לסורו מאחר שנעשה כמו טבעי“⁶².

י"ד. און דערפאר איז דער בארדי-טשעווער מדגיש אז מ'ווייזט דעם ביהמ"ק ווי ער איז בדוגמת א „לבוש“ וואס איז כמדת המלוכה בו, אז אין אים זעט זיך די שייכות צו דעם אויבערשטן ניט נאר אינעם אופן פון „בית“ (כנ"ל), א שייכות כללית, נאר ווי ער איז כביכול א לבוש צום אויבערשטן: אז אלע פרטים שבו זיינען אין סוג פון „בניינא דקובה“,

ווארום דאס איז דער נתינת כח⁶³ אויף דער עבודה וואס דארף ארויסגע-בראכט ווערן בא דעם בן ישראל, בא יעדן אידן, אז זיין פארבונדנקייט מיטן אויבערשטן זאל זיין — נוסף אויף דער שייכות כללית, וואס מ'גיט זיך איבער בכללות צו דינען דעם אויבערשטן — א שייכות פרטית בדוגמת „לבוש“, וואס זאל דורכנעמען אלע זיינע כוחות

(64) ראה רמב"ם סוף הל' מלכים.

(65) ראה בארוכה לקו"ש ח"ז (ס"ע 93 ואילך). ויש"נ) בפי' „ורא כל בשר“, דראיית „כבוד ה' לעת"ל תהי' בדרך פשיטות“, היינו מצד תכונות וטבע דהבשר. וכמו שענין בשר רואים עכשיו דברים גשמיים. עיי"ש בארוכה.

והו תוכן ענין המבואר בפנים, דהליכה בדרך הישר נעשה אצלו כמו טבע, היינו שזהו טבע מציאותו, דטבע ותכונה דכל כחות פרטיים שלו הוא עבודת ה' (משא"כ כאשר רק משעבד וכופה לבו לאהבת ה' כנ"ל). וראה לקו"ש ח"ט ע' 26.

(66) רשיי' ותוס' סוכה מא, סע"א. ובכ"מ.

(67) לשון הצ"צ באוה"ת נ"ך שם (בפנים); ומחזון ותחזינה עינינו. וראה בהערה שם.

(62) לשון ר"ה מפאריטש (באוה"ת שבהערה 1)

מארב מבארדיטשוב.

(63) ראה שער האמונה שם, דכדי להגיע לראי' והכרה חושית בכח הפועל האלקי בנפעל כמו שיהי' לעיל שידע כל פעול כו' הוא דוקא ע"י מס"ג האמיתית בהודו כחות גדולה מאד בנהי"ט בכל כחותי' החומריים להפוך כל תאוה חומרית מן הקצה לקצה. ושם גם מה שהה"מ הגיע לזה בסוף ימיו „אחר כל הצומות וסיגופים ועוצם הטהרה והקדושה בעבודה תמה שבחמו ולב כו“.

ואתחנן

משא"כ דער פסוק „וידעת גו' והשבות גו'“ איז א ציווי אל האדם, אז ער דארף זיך מתייגע זיין צו פארשטיין און וויסן (און אראפטרעגן „אל לבבך“) „כי ה' הוא האלקים“, ס'איז די ידיעה והכרה אין אחדותו ית' וואס קומט ע"י יגיעת האדם — און מצד ידיעת האדם איז פאראן א חילוק צווישן שמים וארץ, באופן אז יעדער פרט, „בשמים ממעל ועל הארץ מתחת“ איז א באזונדער ידיעה.

און ווי עס שטייט אין מדרש¹ אויפן פסוק „וידעת גו'“, וז"ל: יתרו נתן ממש בעבודת כוכבים שנאמר² עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים (משמע שהם גדולים אבל הוא גדול מהם. מת"כ), נעמן הודה במקצת ממנה שנאמר³ הנה נא ידעתי כי אין אלקים בכל הארץ כי אם בישראל (הרי שהעיד על הארץ אבל לא על השמים. מת"כ). רחב שמתהו בשמים ובארץ שנאמר⁴ כי ה' אליכם הוא אלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת (ניט נאר בארץ נאר אויך בשמים, „דלא חזו עיניך“ — אבער אעפ"כ „שירה בחללו של עולם“¹⁰), משה שמו אף בחללו של עולם שנאמר כי ה' הוא

א. אין היינטיקער סדרה זיינען פאראן צוויי פסוקים וואס ענינם איז די אמונה און ידיעת „כי ה' הוא האל-קים“: (א) „אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו“. (ב) „וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האל-קים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד“ — אין דעם ערשטן פסוק שטייט סתם „כי ה' הוא האלקים“, אין צווייטן פסוק שטייט בפרטיות „ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת“.

בפשטות איז דער חילוק צווישן די צוויי פסוקים²:

דער ערשטער פסוק „אתה הראת לדעת“ רעדט, כפירושו בפשטות, וועגן דער ידיעה וואס איז באוויזן געווארן צו אידן בשעת מ"ת. דעמאלט האט זיך דער אויבערשטער אנטפלעקט צו אידן, וואו שהוא יחידיו³; און וויבאלד אז אידן האבן דאן געזען אמיתת יחודו ית' ווי דאס איז מצד דעם אויבערשטן, וואס לגבי ית' איז ניטא קיין חילוק צווישן שמים און ארץ, האט דעריבער קיין ארט ניט צו מפרט זיין אין דער ידיעה — „בשמים ממעל ועל הארץ מתחת“.

(4) ראה המובא בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת האלקות ספ"א וספ"ב. וראה הקדמת הוזהר (יב, א), זח"ב (כה, א) — הובאו במצות האמנת האלקות שם בחתלה.
(5) דב"ר פ"ב, כח. ועד"ז ביל"ש (יתרו רמז רסט. יהושע רמז י').
(6) יתרו ית'. יא. וראה גם מכילתא עה"פ. וראה אוה"ת יתרו (ס"ע תשלז ואילך). ועוד.
(7) מ"ב ה, טו.
(8) יהושע ב, יא.
(9) יל"ש יתרו ויהושע שם. ועד"ז במדרש שמואל פ"ט.
(10) יל"ש יתרו ויהושע שם.

(1) ד, לה, ד, לט.
(2) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1334 ואילך (ושם, גם הטעם לעוד שינויים בין שני הכתובים: א) בפסוק וידעת גו' דוקא נאמר „היום“ (המורה על נצחיות). (ב) „אין עוד“ או „אין עוד מלבדו“. — וראה ד"ה וידעת (וביאורו) בלקו"ת פרשתנו (ד, א ואילך). ועוד.
(3) רש"י עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ד ע' 42 ואילך (וראה שם ע"י 39 ואילך, ע' 44) הטעם שרש"י מחלק „פתח כ"י וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים.“ ע"ש.